

1. Canada's strategy of tourism development to top-10. URL : <https://www.cbc.ca/news/politics/canada-global-tourism-top-10-1.7275540> (дата звернення: 08.10.2024 р.).

2. Канада потребує посилення туристичної стратегії. URL : <https://www.theepochtimes.com/article/canada-needs-to-bolster-tourism-strategy-report> (дата звернення: 08.10.2024 р.).

УДК 658.155

Тебенко В.М.

канд. екон. наук, доцент, Таврійський ДАТУ ім. Дмитра Моторного, м. Запоріжжя

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ І ГОСТИННОСТІ

Туризм є однією з найдинамічніших і найперспективніших галузей світової економіки, яка відіграє важливу роль у соціальному та економічному розвитку країн. В сучасних умовах глобалізації та технологічного прогресу туризм зазнає значних трансформацій, змінюючи традиційні моделі і орієнтуючись на нові вимоги ринку та споживачів. Сьогодні, попри виклики, такі як економічні кризи та пандемії, індустрія туризму демонструє високу здатність до адаптації та відновлення, впроваджуючи інноваційні рішення для задоволення потреб сучасного туриста.

На рисунку 1 наведені результати діяльності суб'єктів туристичного бізнесу України.

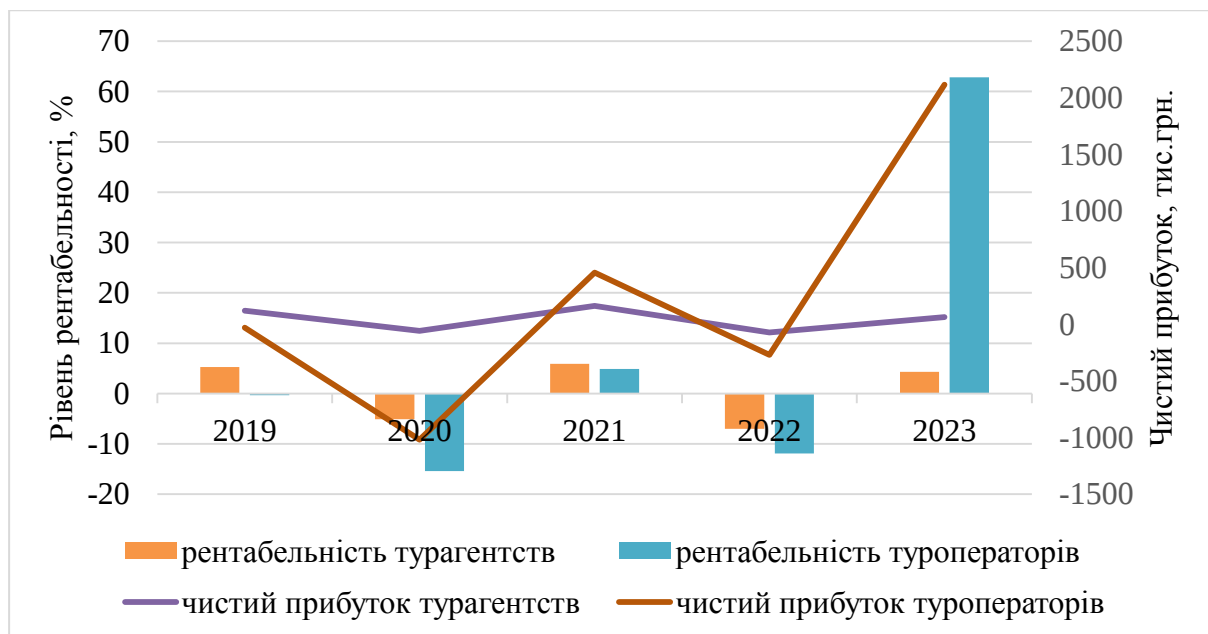


Рис 1. Динаміка результатів діяльності суб'єктів туристичного бізнесу [1, 2]

Кращі періоди в діяльності турагентств це 2021 та 2023 роки, коли рентабельність була позитивною (5,9% та 4,3% відповідно), що свідчить про відновлення діяльності після пандемії. У цей час також спостерігається зростання чистого прибутку, особливо у 2021 році, коли прибуток досяг 161,71 млн. грн.

Найгіршим періодом можна вважати – 2020 рік, коли рентабельність впала до -5,1%, а турагентства зазнали значних збитків у розмірі -58,12 млн. грн. через вплив пандемії COVID-19. Можна стверджувати, що турагентства здатні швидко відновлюватися після кризових періодів, але вони чутливі до зовнішніх факторів, таких як глобальні кризи.

Що стосується діяльності туроператорів, то вони показали більш негативні коливання як у рентабельності, так і у чистому прибутку. Кращий період їх діяльності – 2023 рік, коли рентабельність досягла вражаючих 62,8%, а чистий прибуток зріс до 2115,04 млн. грн. Це вказує на значне покращення після попередніх проблемних років і можливі стратегічні рішення, що дозволили туроператорам отримати такі високі результати. Найгірший час для їх діяльності, спричинений глобальною пандемією – 2020 рік, коли рентабельність впала до -15,4%, а збитки склали -1017,59 млн. грн.

Можна відзначити, що туроператори є більш схильними до різких змін у прибутковості та рентабельності, проте здатні до значного зростання у сприятливі періоди. Турагентства навпаки демонструють більш плавні зміни, їхній бізнес менш ризикований, але вразливий до зовнішніх криз, таких як пандемія. Вони швидко відновлюються після негативних періодів, зберігаючи стабільні фінансові результати в сприятливі роки. Кращий період для обох секторів – 2023 рік, а найгірший – 2020 рік, коли пандемія найбільше вплинула на індустрію туризму.

В Україні зростає попит на внутрішній туризм, що стимулює розвиток готельного бізнесу у безпечніших регіонах країни. Готельно-ресторанний бізнес відіграє важливу роль у туристичній індустрії, забезпечуючи широкий спектр послуг, що формують загальне враження туристів від подорожі та значною мірою впливають на розвиток туристичних напрямків. У 2023 році, незважаючи на тривалі бойові дії в країні, спостерігається поступове відновлення цього сектору, особливо в західних та центральних регіонах України. Підприємства сфери гостинності активно адаптуються до нових реалій шляхом впровадження інноваційних бізнес-моделей, зокрема, орієнтованих на внутрішній туризм, дистанційне обслуговування та розширення додаткових послуг. Крім того, багато закладів акцентують увагу на безпеці, комфорті та сталому розвитку, що сприяє залученню туристів навіть в умовах нестабільності.

На рисунку 2 можна побачити динаміку результатів діяльності суб'єктів готельно-ресторанного бізнесу за період з 2019 по 2023 р.

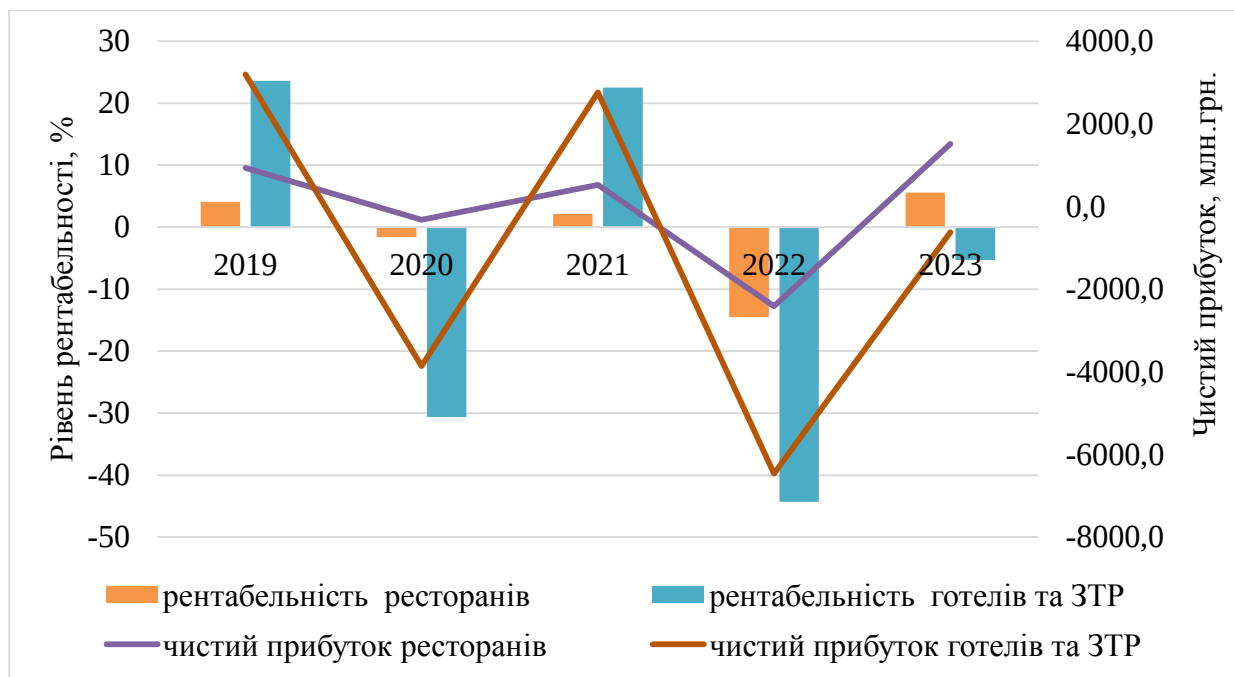


Рис 2. Динаміка результатів діяльності суб'єктів готельно-ресторанного бізнесу [1, 2]

В сфері гостинності ресторани показали кращу здатність до відновлення після криз. Хоча 2020 та 2022 роки були важкими, у 2023 році рентабельність і чистий прибуток значно підвищилися. Цей сектор демонструє гнучкість і адаптивність до змін. Найгірший період для ресторанів – 2022 рік (великий збиток та рівень збитковості склав -14,5 %). Найкращий період – 2023 рік, коли показники не тільки відновилися, але й перевершили рівень 2019 року.

Діяльність готелів та закладів тимчасового розміщення виявилися більш вразливою до кризи. Найгірший період для готелів – 2022 рік, коли сектор зазнав найбільших збитків. Хоча в 2023 році ситуація покращилася, готелі все ще залишаються збитковими. Готельний сектор демонструє серйозні коливання між успішними і катастрофічними роками, особливо через зовнішні чинники, такі як пандемія або економічні кризи. Найкращим періодом залишається 2019 рік, коли рентабельність та чистий прибуток були на піку.

На підставі даних можна стверджувати, що ресторани швидше адаптуються до нових умов і показують значне відновлення в 2023 році. Це

свідчить про сильну стратегію адаптації бізнесу, можливе підвищення внутрішнього попиту або зміни в форматі обслуговування (доставка тощо).

Готельний сектор виявляє більшу вразливість до криз і зовнішніх потрясінь, що позначається на значних коливаннях рентабельності та збитковості. У відносно стабільні періоди прибуток часто залишається низьким або негативним. Здатність готелів до відновлення потребує більше часу та ресурсів. Сектор туризму більш вразливий до зовнішніх потрясінь, і хоча в 2023 році ситуація покращилася, повне відновлення поки не сталося.

Список використаних джерел:

1. Рентабельність операційної та усієї діяльності підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010 – 2020). Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Чистий прибуток підприємств за видами економічної діяльності Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Тебенко В.М., Завадських Г.М., Лисак О.І. Інноваційні складові відновлення сфери туризму. *Бізнес-навігатор*. 2022. №3(70). С. 70–75.

УДК 330.46:338.1

Терещук Н.В.

канд. екон. наук, доцент, Уманський національний університет садівництва, м. Умань

ІННОВАЦІЙНІ СКЛАДОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ РЕКРЕАЦІЇ

Якщо розглядати трансформацію як процес пристосування підприємства до існуючих або можливих змін в його оточенні, можна стверджувати, що трансформація є одним із методів реалізації стратегії розвитку. До основних